

Obsah I. dílu

Úvodní poznámka	9
1 Předmluva	11
2 Přínos ekosystémové ekologie pro biologii ochrany přírody.....	13
BOX 1: Zásady ekosystémového přístupu podle úmluvy o biologické rozmanitosti	17
BOX 2: Adaptivní péče.....	17
BOX 3: Lesk a bída ekosystému	21
3 Mezinárodní ochrana přírody a krajiny	22
3.1 Mezinárodní instituce na ochranu přírody a krajiny.....	22
3.1.1 Mezivládní organizace.....	22
BOX 4: Geoparky UNESCO – důraz na neživé prostředí a geodiverzitu	23
3.1.2 Mezinárodní unie na ochranu přírody (International Union for Conservation of Nature, IUCN)	24
3.1.3 Nesoukromé nevládní organizace	25
3.1.4 Soukromé nevládní organizace.....	26
3.1.5 Mezinárodní projekty, programy a iniciativy	27
BOX 5: Světové informační středisko ochrany přírody (World Conservation Monitoring Centre, WCMC)	27
BOX 6: Hlavní zjištění projektu „Hodnocení ekosystémů na začátku tisíciletí“	28
3.2 Chráněná přírodní území ve světě	29
BOX 7: Chráněné území.....	29
BOX 8: Ochrannářské plánování	32
BOX 9: Přispívají velká chráněná území k ochraně globální biologické rozmanitosti?	33
BOX 10: Spojenectví pro nulové vymírání druhů (AZE).....	34
4 Ochrana přírody a krajiny v evropském kontextu.....	43
5 Ochrana přírody a krajiny v ČR.....	50
BOX 11: Typy druhové diverzity	56
BOX 12: Simpsonova míra diverzity.....	57
5.1 Důsledky poznání vývoje přírody a krajiny ČR v holocénu pro ochranu přírody	58
5.1.1 Postavení holocénu v kvartérním klimatickém cyklu.....	58
5.1.2 Průběh holocénu.....	59
5.1.3 Místní vlivy na průběh holocénu.....	61
5.1.4 Dopad kultivace krajiny na naši přírodu v historickém pohledu.....	61

5.2	Historický vývoj ochrany přírody a krajiny v ČR	65
5.2.1	„Prehistorie“ ochrany přírody	65
5.2.2	Věda a výzkum – základna ochrany přírody	65
5.2.3	Zákon a výkon – základní nástroje pro realizaci ochrany přírody v praxi	67
5.2.4	Chráněné části přírody – vrchol ochranné pyramidy	70
5.2.5	Ochrana přírody a krajiny – péče o přírodní prostředí jako celek	74
5.2.6	Výchova, vzdělávání, komunikace – nezbytné nástroje k pozitivnímu přijímání ochrany přírody	76
5.2.7	Mezinárodní spolupráce – dnes nezbytnost v globalizovaném světě	79
5.3	Geodiverzita a paměť krajiny	95
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Geopark Český Ráj	96
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Význačné geologické útvary jako předmět zájmu ochrany přírody	96
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Paměť krajiny a kontinuální ekosystémy v severních Čechách	97
5.4	Ochrana jeskyní a krasových útvarů v ČR	97
	BOX 13: Správa jeskyní ČR	105
5.5	Ochrana krajinného rázu	106
5.5.1	Krajinný ráz, charakter a identita krajiny	106
5.5.2	Ochrana krajinného rázu dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny	108
5.5.3	Preventivní a případová ochrana krajinného rázu	109
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Přírodní parky v Praze	114
5.6	Význam památkové péče pro ochranu přírody a kulturní krajiny	114
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Historická krajina – Kladruhy nad Labem	115
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Hrady jako biotopy měkkýšů	116
5.7	Biologická diverzita na úrovni krajiny	116
5.7.1	Krajina v ČR v rámci Evropské úmluvy o krajině	116
5.7.2	Kulturní krajina v ČR (vznik, vývoj, dnešní stav)	128
5.7.3	Typologie krajiny v ČR	138
5.7.4	Ekologické fenomény v krajině a biodiverzita	157
5.7.5	Ekotony a jejich funkce v krajině	160
5.7.6	Významné krajinné prvky	165
5.7.7	Ekologické sítě v krajině České republiky	173
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Hodnocení druhové skladby a růstu dřevin v lokálním biokoridoru	180
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Regionální biokoridor v prostoru Věstonické nádrže	180
5.7.8	Fragmentace krajiny a její migrační propustnost pro savce	180
5.7.9	Regionální a územní plánování a ochrana přírody a krajiny v ČR	188
5.7.10	Krajinné plánování	199
5.7.11	Krajina jako petosféra	210
5.7.12	Oceňování ekosystémů, ekosystémové služby a ochrana přírody	218
5.8	Biologická diverzita na úrovni biotopů	223
5.8.1	Zemědělská krajina a biodiverzita	223
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Louky v CHKO Poodří	231
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Pastva ovcí a koz na xerothermních travních	231
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Péče o stepní biotopy v CHKO Pálava	231
	PŘÍPADOVÁ STUDIE: Zemědělec – správce krajiny?	231

5.8.2	Lesy a biodiverzita	232
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Historie lesů a lesního hospodaření v ČR.....	232
5.8.2.1	Lesnická typologie a geobiocenologie jako podklad péči o lesy.....	232
5.8.2.2	Funkce lesů a polyfunkční hospodaření v lesích.....	240
5.8.2.3	Kvantifikace a hodnocení funkcí lesů	250
5.8.2.4	Lesní rezervace – specifika, poslání, tvorba sítě a péče	265
5.8.2.5	Minimální prostorové parametry lesních porostů ponechávaných samovolnému vývoji	270
BOX 14:	Dohoda mezi lesy ČR a státní ochranou přírody o vymezení a ponechávání vybraných lesů samovolnému vývoji.....	283
5.8.2.6	Starobylé výmladkové lesy.....	284
5.8.2.7	Možnosti a limity hospodaření s nízkým a středním lesem a jejich vliv na biodiverzitu ...	290
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Výmladkové lesy v NP Podyjí.....	300
5.8.2.8	Možnosti a hlavní zásady pěstování středních lesů.....	300
5.8.2.9	Ekosystémy horských lesů a problematika jejich ochrany	308
BOX 15:	Lýkožrout smrkový.....	312
BOX 16:	Katastrofický rozpad populací a efekt zakladatele.....	313
BOX 17:	Obnova horských smrkových lesů na holinách	314
BOX 18:	Vliv imisí.....	316
BOX 19:	Odvodnění rašelinišť a podmačených lesů.....	317
BOX 20:	Vichřice	319
BOX 21:	Výzva vědců a odborných pracovníků k občanské neposlušnosti	327
BOX 22:	Lze se vyhnout holinám?	328
BOX 23:	Jak provést změnu zonace NP Šumava? Co je to bezzásahovost?	328
5.8.2.10	Účinky kyselého deště na půdy, lesní a vodní ekosystémy.....	336
BOX 24:	Sít GEOMON	351
5.8.2.11	Zvěř v lesních ekosystémech a její diferencovaný management.....	361
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Vliv zvěře na stav a vývoj obnovy lesa v NPR Vrapač (Litovelské Pomoraví).....	364
5.8.2.12	Péče o lesy v národních parcích.....	364
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Péče o lesní ekosystémy v NP Podyjí.....	364
5.8.2.13	Péče o lesy v chráněných krajinných oblastech	364
BOX 25:	Vysoké stavy zvěře – hlavní příčina problémů.....	365
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Péče o lesy v CHKO Beskydy	375
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Péče o lesy při horní hranici lesa v Jeseníkách	375
5.8.2.14	Hodnocení stavu a péče v maloplošných zvláště chráněných územích	375
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	NPR Jizerskohorské bučiny.....	382
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	NPR Kralický Sněžník	382
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	K historii Žofínského pralesa.....	382
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Management v NPR Křivé jezero.....	382
PŘÍPADOVÁ STUDIE:	Plán péče PR Břidličná	382
5.8.2.15	Rizika uplatnění produkční funkce lesů na území se zájmy ochrany přírody.....	382
5.8.2.16	Náhrada újmy za ztížení lesního hospodaření v zájmu ochrany přírody	391
5.8.2.17	Stanovisko orgánu ochrany přírody k OPRL, LHP a LHO	393
BOX 26:	Státní lesy v ČR a ochrana biodiverzity	409
BOX 27:	Ochrana přírody z pohledu soukromého vlastníka lesa	410
5.8.2.18	Výzkum vlivů globální změny klimatu na lesní ekosystémy.....	411